JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. március 10.[1]

I – Bevezetés

1. A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet[2] (a továbbiakban: fizetésképtelenségi rendelet) 3. cikke határozza meg azokat a tagállamokat, amelyek bíróságai joghatósággal rendelkeznek a fizetésképtelenségi eljárás megindítására a határokon átnyúló belső piaci tényállások esetén[3]. A tagállamok bíróságainak azon a területen, ahol az adós fő érdekeltségeinek központja található, joghatósággal kell rendelkezniük a fizetésképtelenségi eljárás megindítására. A jelen ügy alkalmat ad a Bíróságnak arra, hogy tovább pontosítsa a „fő érdekeltségek központja" fogalmát.

2. A jelen ügy sajátossága, hogy egy olasz társaság a létesítő okirat szerinti székhelyét Olaszországból az Egyesült Királyságba helyezte át. Több mint egy évvel a társaság megszüntetését és a brit cégnyilvántartásból való törlését követően egy hitelező Olaszországban fizetésképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet nyújtott be. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy rendelkezik-e nemzetközi joghatósággal az elé terjesztett ügyben.

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

3. A fizetésképtelenségi rendelet 2. cikke a következőképpen határozza meg a „telephely" fogalmát:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

h) a »telephely« bármely olyan működési hely, ahol az adós nem átmeneti jellegű gazdasági tevékenységet folytat emberi erőforrással és termékekkel [helyesen: emberi és tárgyi erőforrással]."

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – HL L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o. A rendelet jelenleg a 2010. február 25-i 210/2010/EU tanácsi végrehajtási rendelettel (HL L 65., 1. o.) módosított változatban van érvényben.

3 – A fizetésképtelenségi rendelet a (33) preambulumbekezdése alapján Dániára nem vonatkozik, egyébként pedig a 44. cikkében meghatározott korlátozások szerint van érvényben, amely cikk a rendelet és más tagállami megállapodások viszonyát szabályozza.

4. A fizetésképtelenségi rendelet 3. cikke a nemzetközi joghatóságra vonatkozik, és a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok bíróságainak azon a területen, ahol az adós fő érdekeltségei találhatók [helyesen: az adós fő érdekeltségeinek központja található], hatáskörrel [helyesen: joghatósággal] kell rendelkezniük a fizetésképtelenségi eljárás megindítására. Társaság vagy jogi személy esetén az ellenkező bizonyításáig a létesítő okirat szerinti székhelyet kell tekinteni a fő érdekeltségek központjának.

(2) Ha az adós fő érdekeltségeinek központja egy tagállam területén helyezkedik el, egy másik tagállam bírósága csak akkor rendelkezik hatáskörrel az adós elleni fizetésképtelenségi eljárás megindítására, ha az adós telephellyel rendelkezik a másik tagállam területén belül is. Ennek az eljárásnak a hatásai az adós utóbbi tagállam területén található vagyontárgyaira korlátozódnak.

[…]”

5. A fizetésképtelenségi rendelet (13) preambulumbekezdése értelmében:

„A »fő érdekeltségek központja« az a hely, ahol az adós érdekeltségeinek kezelését rendszeresen végzi, és ez harmadik személy részéről megállapítható.”

B – *A nemzeti jog*

6. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az olasz Codice di procedura civile (polgári perrendtartás) 382. cikke és az ezzel kapcsolatos állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Corte di Cassazione által a joghatóság előzetes megállapításának tárgyában hozott határozat jogerős és kötelező erejű az ügyben érdemben döntő alacsonyabb szintű bíróság számára.

III – Az alapügy és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

7. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból a következő tényállás állapítható meg:

8. Az Interedil Srl-t Olaszországban, Monopoliban található székhellyel hozták létre. A társaság 2001. július 18-án a létesítő okirat szerinti székhelyét Londonba helyezte át. Az angol kereskedelmi kamara[4] nyilvántartásába „FC” (Foreign Company) megjegyzéssel jegyezték be. Ugyancsak 2001. július 18-án törölték[5] az olasz cégnyilvántartásból[6].

9. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az Interedil arra hivatkozott, hogy

4 – Companies House.

5 – Úgy tűnik, hogy a Tribunale di Bari e törlést jogellenesnek tartja, minek során ennek pontos okát nem jelöli meg.

6 – Registro delle imprese.

székhelyének 2001. július 18-án Londonba történő áthelyezésével egyidejűleg Londonban a társasággal kapcsolatos műveleteket hajtott végre, amelyek az Interedil Srl-nek a brit Canopus csoport által történő megvásárlására, valamint a cég átruházására vonatkozó szerződések megtárgyalására és megkötésére irányultak. Ezenkívül néhány hónappal később a Tarantóban (Olaszországban) található ingatlanokat a székhelyét áthelyező cég vagyonának részeként a Windowmist Limited-re ruházták.

10. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az Interedil Srl-t 2002. július 22-én „megszüntették" és „törölték" az Egyesült Királyság cégnyilvántartásából[7].

11. 2003 októberében az Intesa Gestione Crediti SpA az Interedil Srl fizetésképtelenségének megállapítását kérte a Tribunale di Baritól.

12. A felszámolás alatt álló Interedil Srl (a továbbiakban: Interedil) kifogásolta ezen olasz bíróság joghatóságát, és 2003 decemberében keresetet nyújtott be az olasz Corte di Cassazionénál a joghatóság előzetes megállapítása iránt. Előadta, hogy – mivel a társaság a létesítő okirat szerinti székhelyét Olaszországból áthelyezte az Egyesült Királyságba – a fizetésképtelenségi eljárásra az olasz bíróságok már nem rendelkezik joghatósággal.

13. Mivel az olasz bíróságok joghatóságának hiányára alapított kifogást nyilvánvalóan megalapozatlannak tartotta, és miután meggyőződött arról, hogy a társaság valóban fizetésképtelen helyzetben van, a Tribunale di Bari 2004 májusában – anélkül, hogy megvárta volna a bíróság joghatóságának megállapítása iránt a Corte di Cassazione előtt indított eljárás eredményét – megindította az „immáron a London, Chelsea Chambers 262, Fulham Road címen székhellyel rendelkező, felszámolás alatt álló Interedil Srl" vagyona tekintetében a fizetésképtelenségi eljárást.

14. 2004. június 18-án az Interedil fellebbezést nyújtott be ezen eljárást megindító határozattal szemben.

15. A Corte di Cassazione a 10606/2005. sz., 2005. május 20-án iktatott végzésével az olasz bíróságok joghatóságát megállapítva foglalt állást. Az 1346/2000 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének második mondatában felállított vélelem – miszerint az adós fő érdekeltségeinek központja megfelel a társaság létesítő okirat szerinti székhelyének – megdöntéséhez elegendőek az alábbi körülmények: az Interedil Olaszországban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik, továbbá elmulasztotta a bari cégnyilvántartást tájékoztatni társasági székhelyének Londonba való áthelyezéséről.

7 – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem eredeti olasz változatában: „Chiusa e dunque cancellata dal Registro delle Imprese".

16. A Tribunale di Barinak a Bíróság által az Eurofood-ügyben hozott ítéletre[8] tekintettel kétségei vannak a Corte di Cassazione ezen megállapítását illetően. Ezért úgy határozott, hogy az alapeljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

1. A 2000. május 29-i 1346/2002/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „fő érdekeltségek központja” fogalmat a közösségi jogrend vagy a nemzeti jogrend alapján kell-e értelmezni, és amennyiben a közösségi jogrend alapján, mit jelent pontosan az említett fogalom, és melyek azon tényezők vagy elemek, amelyek meghatározóak a „fő érdekeltségek központja” azonosítása során?

2. Azon, az 1346/2000/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerinti vélelem, amelynek alapján társaság esetén a létesítő okirat szerinti székhelyet kell tekinteni a fő érdekeltségek központjának, megdönthető-e, amennyiben megállapítást nyer, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhelytől eltérő államban folytat tényleges vállalkozói tevékenységet, vagy e vélelem megdöntéséhez annak megállapítása szükséges, hogy a társaság nem folytatott semmilyen vállalkozói tevékenységet abban az államban, ahol a létesítő okirat szerinti székhely található?

3. Ahhoz, hogy az 1346/2000/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a társaság létesítő okirat szerinti székhelyére vonatkozó vélelmet megdőltnek lehessen tekinteni, elegendőek-e azok a tényezők vagy elemek, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhely államától eltérő államban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó (az adós társaság és egy másik társaság által kötött) bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik, és e körülmények elegendőek-e annak megállapításához, hogy az 1346/2000/EK rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerinti „telephelyről” van szó?

4. Amennyiben a Corte di Cassazione a hivatkozott, joghatóság tárgyában hozott 10606/2005. sz. végzését az 1346/2000/EK rendelet 3. cikkének az Európai Közösségek Bírósága által adott értelmezéstől eltérő értelmezésére alapozta, ellentétes-e ezen, az Európai Közösségek Bírósága által értelmezett közösségi rendelkezéssel a c.p.c.[codice di procedura civile – polgári perrendtartás] 382. cikke, amelynek alapján a Corte di Cassazione joghatóság tárgyában jogerős és kötelező erejű határozatot hoz?

8 – A Bíróság C-341/04. sz. Eurofood IFSC ügyben 2006. május 2-án hozott ítélete (EBHT 2006., I-3813. o.).

IV – Jogi értékelés

A – *Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatósága*

17. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata előtt első lépésben tisztázni kell, hogy a Tribunale di Bari előzetes döntéshozatal iránti kérelme elfogadható-e.

1. A bíróságok előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztéséhez való jogának az EK 68. cikk szerinti korlátozása

18. A Tribunale di Bari a 2009. július 6-án kelt, a Bírósághoz 2009. október 13-án érkezett végzésével terjesztette kérdéseit a Bíróság elé. Ebben az időpontban a Lisszaboni Szerződés még nem volt hatályban.

19. A fizetésképtelenségi rendeletet az EK 61. cikk c) pontja és az EK 67. cikk (1) bekezdése alapján fogadták el. Következésképpen esetében olyan jogi aktusról van szó, amelynek tekintetében az EK 68. cikk szerint alacsonyabb szintű bíróságok nem voltak jogosultak előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére. Ahogy a Bizottság kifejtette, a kérdést előterjesztő bíróság határozatai ellen főszabály szerint nemzeti jogorvoslati lehetőség[9] áll rendelkezésre. Az EK 68. cikk szerint tehát a kérdést előterjesztő bíróság nem volt jogosult előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére.

20. Mindazonáltal a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével hatályon kívül helyezték az EK 68. cikket, így az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére való jogosultság vonatkozásában a jelen időpontban már nem áll fenn ez a korlátozás[10]. Ahogy a Bíróság a Weryński-ügyben hozott ítéletében megállapította, ilyen esetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére való jogosultságot az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elbírálásának időpontjában, és nem a kérelem benyújtásának időpontjában fennálló jogi helyzet szerint kell megítélni[11]. Így tehát a Bíróság 2009. december 1-je óta hatáskörrel rendelkezik az olyan bíróságoktól érkező előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elbírálására is, amelyek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében bírósági jogorvoslatra van lehetőség, még akkor is, ha a kérelmet ezen időpontot megelőzően nyújtották be[12]. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tehát

9 – A 2007. szeptember 12-i 169. sz. Decreto Legislativo által módosított olasz Legge Fallimentare (csődtörvény) 18. cikke szerint a Tribunale di Bari határozata ellen van jogorvoslati lehetőség.

10 – Az átmeneti időszakkal kapcsolatban lásd a C-283/09. sz. Weryński-ügyben 2010. szeptember 2-án ismertetett indítványom (EBHT 2011., I-601. o.) 4. lábjegyzetét.

11 – A C-283/09. sz. Weryński-ügyben 2011. február 17-én hozott ítélet 30. pontja, lásd erről a Weryński-ügyben 2010. szeptember 2-án ismertetett, a 10. lábjegyzetben hivatkozott indítványom 23–25. pontját.

12 – A 11. lábjegyzetben hivatkozott Weryński-ügyben hozott ítélet 31. pontja.

nem elfogadhatatlan az előterjesztésére való jogosultság hiánya miatt.

2. Elfogadhatatlanság a társaság nemlétezése miatt

21. A Bíróság előtti tárgyaláson a (felszámolás alatt álló) Interedil hangsúlyozta, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elméleti jellegűek, és ezért elfogadhatatlanok, mivel az Interedil az angol kereskedelmi kamara nyilvántartásából való törlése óta nem létezik, és így a Bíróság elé terjesztett kérdések elméleti jellegűek. Erre a problémára a Bizottság is rámutatott a beadványában.

22. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság csak akkor tagadhatja meg a döntést valamely nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tekintetében, ha nyilvánvaló, hogy azon uniós jogi szabályok értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tárgyával vagy céljával, illetve ha a szóban forgó probléma elméleti jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson[13].

13 – Állandó ítélkezési gyakorlat, lásd például a Bíróság C-77/09. sz. Gowan Comércio ügyben 2010. december 22-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-13533. o.) 25. pontját.

23. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem adataiból nem tűnik ki nyilvánvalóan, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nem állnak összefüggésben az alapügy tárgyával. Még ha az Interedil nem is létezik, nem kizárt, hogy az olasz jog erre az esetre lehetőséget ad arra, hogy a hitelezők követelését utólagos felszámolás keretében kielégítsék, és a kérdést előterjesztő bíróság ebből az okból szeretné megindítani a fizetésképtelenségi eljárást.

3. Az alapügy alperesének kifogásai az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatósága ellen, és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdés megválaszolása

24. Az alapügy alperesei úgy vélik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem három további okból elfogadhatatlan. Hivatkoznak az olasz Corte di Cassazione azon határozatára, amely egy közbenső kérdésben már kötelező érvénnyel megállapította az olasz bíróságoknak a fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó joghatóságát. Ez a határozat jogerőre emelkedett. Erre tekintettel egyrészt már nincs szó az EUMSZ 267. cikk értelmében vett folyamatban lévő ügyről.

25. Ezenfelül az alapügy alperesei az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megfogalmazását kifogásolják: Az első és a negyedik kérdésből nem állapítható meg ellentmondás az uniós jogi rendelkezések és azok

nemzeti bíróságok általi alkalmazása között. A második és a harmadik kérdés arra hívja fel a Bíróságot, hogy az uniós jogi rendelkezéseket a konkrét ügyre alkalmazza.

26. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első három kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkében foglalt „fő érdekeltségek központja" fogalmat hogyan kell értelmezni. Ez előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható tárgya lehet.

27. A következőkben ezért az alapügy alpereseinek az elfogadhatósággal kapcsolatos azon első két kifogását kell vizsgálni, amelyek a Corte di Cassazione jogerős határozatára irányulnak.

28. Ebben az összefüggésben lehetőség nyílik a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdés tárgyalására is. Ezzel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy a Corte di Cassazione nemzeti jog szerint kötelező erejű azon határozatához, amely az olasz bíróságok nemzetközi joghatóságára igenlő választ ad, akkor is kötve van-e, ha e határozat a Bíróság ítélkezési gyakorlatával összeegyeztethetetlennek bizonyulna. Amennyiben ez az eset állna fenn, a többi kérdés az alapügy szempontjából nem bírna jelentőséggel, és ezért azok elfogadhatatlanok lennének.

29. Az olasz polgári perrendtartás 382. cikke szerint az alacsonyabb szintű bíróságok kötve vannak a Corte di Cassazione által a joghatóság előzetes megállapítása tárgyában hozott határozathoz.

30. A Bíróság már megállapította, hogy az olyan nemzeti eljárási szabály, amely szerint valamely bíróság, amelynek a fellebbezés alapján felsőbb szinten eljáró bíróság utasítására egy hozzá visszautalt ügyet kell újból elbírálnia, kötve van a felsőbb szintű bíróság által tett érdemi megállapításokhoz, nem kérdőjelezheti meg az alacsonyabb szintű bíróságok azon jogát, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszenek a Bíróság elé, amennyiben kétségeik vannak az uniós jog értelmezését illetően[14].

31. A jelen ügyben semmi más nem lehet irányadó, mivel olyan nemzeti eljárási szabályról van szó, amely egy felsőbb szintű bíróságnak a nemzetközi joghatóság előzetes megállapítása tárgyában hozott határozatainak kötőerejére vonatkozik.

32. Végül az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül,

14 – A C-173/09. sz. Elchinov-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-8889. o.) 25. pontja.

hogy kérelmezniük vagy várniuk kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére[15]. Ide tartozhat a jelen ügyben releváns azon eljárási szabály is, amelyből a felsőbb szintű bíróság határozatának kötőereje következik[16].

33. A Bíróság döntése tehát továbbra is kizárólagosan irányadó az uniós jog értelmezése szempontjából, minek során nem bír jelentőséggel, hogy valamely felsőbb szintű nemzeti bíróság közbenső kérdés keretében foglalkozott-e már az uniós jog értelmezésével.

4. Közbenső következtetés

34. A fentiekre tekintettel közbenső következtetésként meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

35. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre a következő választ kell adni: Nem egyeztethető össze az uniós joggal, hogy valamely nemzeti bíróság, amelynek valamely felsőbb szintű bíróság joghatóság tárgyában hozott kötelező erejű közbenső határozata szerint az ügyet el kell bírálnia, a nemzeti eljárásjog szerint kötve van a felsőbb szintű bíróság által tett érdemi megállapításokhoz, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a Bíróságtól kért és kapott értelmezésre figyelemmel e megállapítások nem felelnek meg az uniós jognak.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések*

36. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt, „az adós fő érdekeltségeinek központja” fogalom értelmezésére vonatkozik; ezért e kérdések csak együtt vizsgálhatók (a következőkben az 1. pontban). Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés ezenfelül a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében foglalt „telephely” fogalom pontosítására irányul (a következőkben a 2. pontban).

1. A fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt „az adós fő érdekeltségeinek központja” fogalom

37. A 3. cikk (1) bekezdése a fizetésképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó nemzetközi joghatóságot szabályozza. Eszerint

15 – A 14. lábjegyzetben hivatkozott Elchinov-ügyben hozott ítélet 31. pontja a 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet (EBHT 1978., 629. o.) 24. pontjára, valamint a C-314/08. sz. Filipiak-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-11049. o.) 81. pontjára való hivatkozással.

16 – Lásd ebben az értelemben a 14. lábjegyzetben hivatkozott Elchinov-ügyben hozott ítélet 31. pontját.

a tagállamok bíróságainak azon a területen, ahol az adós fő érdekeltségeinek központja található, joghatósággal kell rendelkezniük a fizetésképtelenségi eljárás megindítására.

a) Önálló fogalom-meghatározás

38. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné előzetesen megtudni, hogy „az adós fő érdekeltségeinek központja" fogalom a rendelet alkalmazása során önálló jelentéssel bír-e, vagy azt a nemzeti joghoz kapcsolódva kell meghatározni.

39. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját[17].

40. Ennek következtében a Bíróság az Eurofood-ügyben hozott ítéletében is megállapította a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy a fő érdekeltségek központja e rendeletben használt külön fogalom. Következésképpen független jelentéssel bír, és ezért egységesen, a nemzeti jogi szabályozásoktól függetlenül kell értelmezni[18].

b) A fő érdekeltségek központjának meghatározása

41. Társaság vagy jogi személy esetén az ellenkező bizonyításáig a létesítő okirat szerinti székhelyet kell tekinteni a fő érdekeltségek központjának.

42. A kérdést előterjesztő bíróság a „fő érdekeltségek központja" fogalom értelmezésével, és azon követelményekkel kapcsolatban tesz fel kérdést, amelyek alapján a 3. cikk (1) bekezdésének második mondatában felállított vélelem megdönthető.

17 – A C-195/06. sz. Österreichischer Rundfunk ügyben 2007. október 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-8817. o.) 24. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a C-174/08. sz. NCC Construction Danmark ügyben 2009. október 29-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10567. o.) 24. pontja.

18 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben hozott ítélet 31. pontja.

i) A releváns időpont

43. A jelen esetet két sajátosság jellemzi. Egyrészt az érintett társaság a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtásának időpontjában az előzetes döntéshozatal iránti kérelem adatai szerint már több mint egy éve „megszűnt", és az Egyesült Királyság cégnyilvántartásából „törölték". Másrészt a társaság a megszüntetése előtt a létesítő okirat szerinti székhelyét Olaszországból áthelyezte az Egyesült Királyságba. Ezért először azt kell vizsgálni, hogy milyen hatást gyakorol a székhely áthelyezése a joghatóság meghatározására. Ezután második lépésben azt kell tisztázni, hogy mely időpontot kell figyelembe venni a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására joghatósággal rendelkező intézmény meghatározása során, amennyiben a társaságot a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőzően már hosszabb ideje törölték a cégnyilvántartásból.

44. A székhely áthelyezésével kapcsolatban a rendelet nem tartalmaz kifejezett rendelkezést. Ezért a 3. cikk általános rendelkezésének megfelelően a létesítő okirat szerinti utolsó székhelyet kell figyelembe venni, kivéve, ha a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt vélelmet megdöntik annak bizonyításával, hogy a fő érdekeltségek központja nem követte a létesítő okirat szerinti székhely változását, hanem az a korábbi székhely szerinti államban maradt.

45. A székhelyáthelyezésnek a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására joghatósággal rendelkező bíróság megállapítására gyakorolt hatásai adott esetben hátrányosan érinthetik azokat a hitelezőket, akik a korábbi székhely szerinti államban létesítettek jogviszonyt az adóssal. A hitelezők ugyanis az adóssal fennálló jogviszonyok létesítésének időpontjában az esetleges fizetésképtelenségi eljárás lefolytatásának azon helyéből indultak ki, amely a székhely áthelyezését követően már nem helytálló. E tekintetben tehát a székhelyáthelyezésnek a joghatóság megállapítása keretében történő figyelembevétele révén a hitelezőknek a korábbi székhely szerinti állammal kapcsolatos elvárása meghiúsul.

46. A fizetésképtelenségi rendelet nemzetközi joghatósággal kapcsolatos rendelkezéseinek jóllehet éppen az a célja, hogy az esetleges hitelezők már előre megállapíthassák, mely jogrendszer irányadó az érdekeiket érintő fizetésképtelenség kérdésében[19]. A nemzetközi joghatóság, amely a 4. cikk (1) bekezdése szerint egyébként az adott tagállam fizetésképtelenségre vonatkozó anyagi jogának alkalmazását vonja maga után, az adós esetleges hitelezői által ismert helyen alapul, hogy a

19 – Lásd Jacobs főtanácsnok C-341/04. sz. Eurofood IFSC ügyben 2005. szeptember 27-én ismertetett indítványának (EBHT 2006., I-3813. o.) 118. pontját.

fizetésképtelenség esetén vállalandó jogi kockázatok kiszámíthatók legyenek[20].

47. A rendeletet elfogadó jogalkotó azonban tudatosan számol azzal, hogy székhelyáthelyezés esetén a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatásával kapcsolatos nemzetközi joghatóság mindazonáltal utólag változhat. Eltérően ugyanis az Európai Közösségek 1980. évi csődegyezményének tervezetétől[21], a rendelet nem tartalmaz olyan különleges rendelkezéseket székhelyáthelyezés esetére, amelyek szerint a székhely áthelyezését követő átmeneti időszakban a korábbi székhely szerinti állam bíróságai is joghatósággal rendelkeznek.

48. A rendelet azáltal, hogy ezzel szemben kizárólag a fő érdekeltségek központját veszi figyelembe, és így e központ tényleges áthelyezésének következménye az is, hogy megváltozik a fizetésképtelenségi eljárással kapcsolatos nemzetközi joghatóság, annál inkább következetesen veszi figyelembe a letelepedés szabadságát, amely egy megszorítóbb rendelkezés révén legalábbis közvetve sérülne. Ezért elvileg nem is követelhető meg, hogy az új székhely a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtása előtt bizonyos ideig fennálljon. Azt, hogy kivételes esetekben – közvetlen időbeli összefüggés a székhelyáthelyezés és a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtása között – valamely más szabálynak kell-e érvényesülnie, a jelen ügyben nem kell vizsgálni, mivel a székhelyáthelyezés és a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtása között több, mint egy év telt el.

49. A következőkben azt kell vizsgálni, hogy mely időpontot kell figyelembe venni, ha a társaság a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtásának időpontjában már nem szerepel a cégnyilvántartásban.

50. A Bíróság a kérelem benyújtását *követően*, de az eljárás megindítása előtt történő székhelyáthelyezéssel összefüggésben megállapította, hogy továbbra is a korábbi székhely szerinti állam rendelkezik joghatósággal a fizetésképtelenségi eljárás megindítására[22]. Ennélfogva a fő érdekeltségek központjának megállapítása szempontjából főszabály

20 – Jacobs főtanácsnok 19. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben ismertetett indítványának 122. pontja.

21 – Lásd az 1980. évi, a csődeljárásról, a csődegyezségről és hasonló eljárásokról szóló egyezménytervezet 6. és azt követő cikkét, III/D/72/80-DE EK-dokumentum, nyomtatásban megjelent: Gerhard Kegel (kiadó) és Jürgen Thieme (szerkesztő), Vorschläge und Gutachten zum Entwurf eines EG-Konkursübereinkommens, Tübingen, 1988.

22 – A C-1/04. sz. Staubitz-Schreiber ügyben 2006. január 17-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-701. o.) 29. pontja.

szerint a kérelem benyújtásának időpontja releváns.

51. A jelen ügyhöz hasonló olyan esetben azonban, amelyben a társaság a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtásának időpontjában egy ideje már megszűnt, és a cégnyilvántartásban nem szerepel, a kérelem időpontjának figyelembevétele esetében *prima facie* felmerül az a probléma, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában a társaság már egyáltalán nem rendelkezik a rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerinti érdekeltségekkel, mivel már nem létezik.

52. E problémát azáltal lehetne megoldani, hogy ilyen esetben csak a létesítő okirat szerinti székhelyet veszik figyelembe, és a vélelem megdöntését már nem engedik meg. Létesítő okirat szerinti székhellyel ugyanis a társaság még a megszűnését követően is rendelkezik. Megszűnt társaság esetében ekkor kivétel nélkül a létesítő okirat szerinti székhely tagállama rendelkezne joghatósággal a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására.

53. Ez az ad hoc szemlélet azonban végeredményben nem meggyőző. Emellett szól ugyan, hogy a létesítő okirat szerinti székhely egy törölt társaság esetében is könnyen megállapítható, így az ehhez való kapcsolódás biztosítja a jogbiztonságot. Ellene szól azonban az, hogy e szemlélet azzal a következménnyel járna, hogy e székhely mindazonáltal még olyan esetekben is megalapozná a joghatóságot, amelyekben a társaság fő érdekeltségeinek központja a törlése előtt soha nem volt a létesítő okirat szerinti székhelyen. Ezt azonban el kell utasítani, mivel a rendelet a „fő érdekeltségek központja" fogalommal ahhoz a helyhez akar kapcsolódni, amelyhez a társaság objektíve, a hitelezők számára megállapítható módon a legszorosabban kötődik. Ha például a működő társaság létesítő okirat szerinti székhelye pusztán postafióknak minősült, és ezért fő érdekeltségeinek központja mindig más helyen volt, akkor a társaság törlését követően nem lenne célszerű mégis a létesítő okirat szerinti székhelyet figyelembe venni.

54. Következésképpen egy törölt társaság esetében is megdönthető a 3. cikk (1) bekezdése szerinti vélelem, amennyiben bizonyítják, hogy a társaság fő érdekeltségeinek központja a törlése előtt nem a létesítő okirat szerinti székhely államában volt. Ebben az esetben a fő érdekeltségeinek a megszüntetése előtt fennálló utolsó központja szerinti hely irányadó. Azt, hogy e tekintetben mely időpontot kell figyelembe venni, a hitelezők szemszögéből elvégzendő átfogó értékelés alapján kell megállapítani.

ii) A „fő érdekeltségek központja” fogalom értelmezése

55. A következőkben azt kell vizsgálni, hogy milyen szempontok határozzák meg az adós fő érdekeltségeinek a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett központját.

56. Sajnálatos módon a rendelet 2. cikkében, amely a rendeletben szereplő legfontosabb fogalmakat határozza meg, nem szerepel a fő érdekeltségek központjának meghatározása. A bel-, igazságügyi és állampolgári jogi bizottság ezt joggal kifogásolta már a jogalkotási eljárásban[23]. Kizárólag a rendelet (13) preambulumbekezdése fejti ki, hogy a fő érdekeltségek központja „az a hely, ahol az adós érdekeltségeinek kezelését rendszeresen végzi, és ez harmadik személy részéről megállapítható”.

57. A (13) preambulumbekezdésre hivatkozással a Bíróság az Eurofood-ügyben abból indult ki, „hogy a fő érdekeltségek központját egyrészt objektív, másrészt harmadik személy részéről megállapítható körülmények alapján kell beazonosítani. Ezen objektivitás és a harmadik személyek általi megállapíthatóság lehetősége elengedhetetlenek a fizetésképtelenségi főeljárás megindítására hatáskörrel rendelkező bíróság megállapításához fűződő jogbiztonság és az előreláthatóság biztosítása érdekében”[24]. A Bíróság hangsúlyozta a jogbiztonság és az előreláthatóság jelentőségét, éppen arra a körülményre tekintettel, hogy a rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint a joghatósággal rendelkező tagállam megállapítása az alkalmazandó jogot is meghatározza.

58. A létesítő okirat szerinti székhellyel kapcsolatban a 3. cikkben felállított vélelem ezért csak akkor dönthető meg, ha objektív és harmadik személyek által megállapítható tényezők egy attól eltérő tényleges helyzet megállapítását teszik lehetővé, mint amit a létesítő okirat szerinti székhely elhelyezkedése tükröz[25]. A vélelem megdöntésének lehetséges példájaként a Bíróság egy „postafiók” társaság esetét említette, amely nem végez semmiféle tevékenységet azon tagállam területén, ahol a székhelye található[26].

59. A Corte di Cassazione a közbenső kérdéssel kapcsolatban hozott határozatában rámutat arra, hogy az Interedil a létesítő okirat szerinti székhelyének áthelyezését követően az Egyesült Királyságban semmiféle tevékenységet nem folytatott, és ott még a megszüntetéssel kapcsolatos cselekményeket sem végzett, ügyintézési és szervezeti központját

23 – Ezt a jogi és belső piaci bizottságnak a fizetésképtelenségi eljárásról szóló tanácsi rendeletjavaslatra vonatkozó jelentése (előadó: Kurt Lechner) tartalmazza, A5-0039/2000. sz. dokumentum, ebben a következő meghatározás felvételét javasolták a rendelet 2. cikkébe: „A »fő érdekeltségek központja« az a hely, ahonnan az adós elsődlegesen üzleti kapcsolatokat tart fenn, valamint más gazdasági tevékenységet folytat, és amelyhez ezáltal a legszorosabban kapcsolódik.”

24 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben hozott ítélet 33. pontja.

25 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben hozott ítélet 34. pontja.

26 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben hozott ítélet 34. és 35. pontja.

ténylegesen egyáltalán nem helyezte át Londonba.

60. Olyan társaság esetében, amely a létesítő okirat szerinti székhely államában nem folytat üzleti és adminisztratív tevékenységet, a rendelet 3. cikke szerinti vélelem ténylegesen megdőltnek minősülhetne.

61. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés azonban magában foglalja azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem abból indul ki, hogy az Interedil Londonban, a létesítő okirat szerinti új székhelyén semmiféle tevékenységet nem folytatott. Ezért egy puszta „postafiók" társaság esetétől eltérően, ahogy azt az Eurofood-ügyben a vélelem lehetséges megdöntésének példájaként említették, felmerül továbbá a kérdés, hogy hogyan határozható meg pontosabban a fő érdekeltségek központja.

62. E tekintetben a rendelet létrejöttének története sem nyújt különösebb segítséget. Ezzel kapcsolatban ugyanis megállapítható, hogy a konkrét terminológia már a jogalkotási folyamatban vitatott volt. A kiindulópontot Németország és Finnország kezdeményezése jelentette, amely az Európai Unió fizetésképtelenségi eljárásról szóló, hatályba nem lépett egyezményének szövegét vette alapul[27]. E javaslat a (13) preambulumbekezdésében még a „fő érdekeltségek központja" fogalom részletesebb meghatározását tartalmazta. Ennek értelmében: „A fő érdekeltségek központja az a hely, amelyhez az adós rendszerint a legszorosabban kapcsolódik, ahol sokrétű üzleti kapcsolatai koncentrálódnak, és ahol többnyire vagyonának súlypontja található. A hitelezők számára is e hely a leginkább ismert." Ezzel kapcsolatban a luxemburgi küldöttség tagjai azt kifogásolták, hogy a vagyon súlypontját veszik figyelembe, nem pedig – ahogy ők szorgalmazták – az adós tevékenységeit vagy vagyonának kezelését[28].

63. Miután a Tanács Főtitkárságának egyik módosított tervezetét[29] fenntartással fogadták[30], a rendeletet elfogadó jogalkotó úgy döntött, hogy a fizetésképtelenségi egyezményre

27 – A Finn Köztársaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság kezdeményezése a fizetésképtelenségi eljárásokról szóló tanácsi rendelet elfogadása tekintetében, a Tanácshoz való benyújtás napja: 1999. május 26. (HL 1999. C 221., 8. o.).

28 – A luxemburgi küldöttség feljegyzése, az 1999. július 20-i, 10342/99. sz. tanácsi dokumentum.

29 – Lásd az 1999. július 29-i, 9934/1/99. sz. tanácsi dokumentumot, a további átfogalmazással kapcsolatban lásd az 1999. október 22-i 9934/2/99. sz. tanácsi dokumentumot.

30 – Így például a brit küldöttség azt kifogásolta, hogy a meghatározás problematikus, mivel az adós az érdekeltségeit különböző helyekről kezelheti, ezenkívül a „fő" érdekeltségek meghatározásával kapcsolatos követelmények nem világosak, lásd az 1999. szeptember 13-i 10683/99. sz. tanácsi dokumentumot.

vonatkozó magyarázó jelentés[31] 75. pontjának első mondatát (13) preambulumbekezdésként átveszi, és így az érdekeltségek kezelésének helyét vette figyelembe.

64. Mindezen fogalmi határozatlanság mellett a Bíróság az Eurofood-ügyben hozott ítéletben jogosan vette alapul döntően a hitelezői szempontokat[32]. A Bíróság a (13) preambulumbekezdés szövegéből indul ki, amely a harmadik személyek részéről való megállapíthatóságot említi. Az esetleges hitelezők számára előre megállapíthatónak kell lennie, hogy – a *status quo* szerint – mely tagállam rendelkezne joghatósággal a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására, valamint, hogy ezáltal az eljárás egyúttal mely joghoz igazodna.

65. A fő érdekeltségek központjának megállapításához tehát hitelezői szemszögből kell átfogó értékelést végezni. Ahogy Jacobs főtanácsnok az Eurofood-ügyben ismertetett indítványában már hangsúlyozta, ennek során minden egyes ügyet egyedi körülményei alapján kell megítélni[33].

66. Az egyes tényezők általános érvényű, elszigetelt vizsgálata ezért eleve kizárt. Önmagában véve sem az adós ingatlanvagyonának fekvése, sem egy másik társasággal kötött bérleti szerződés tárgyát képező ingatlanok elhelyezkedése, sem pedig a fizetésképtelen társaságnak egy bizonyos tagállamban található pénzintézettel fennálló szerződése nem olyan tényező, amely lehetővé teszi a fő érdekeltségek központjának kimerítő jellegű meghatározását.

67. Ahogy a rendelet létrejöttének története megmutatta, a rendeletet elfogadó jogalkotó egyébként a fő érdekeltségek központjának meghatározása során eltekintett a vagyon súlypontjára való hivatkozástól. Pusztán a lényeges társasági vagyon fekvésének figyelembevétele ezért kizárt. Ez azért is tűnik meggyőzőnek, mivel harmadik személyek számára gyakran nem állapítható meg egyszerűen, hogy hol található az adós vagyonának súlypontja, különösen, ha a vagyon több tagállam között oszlik meg.

68. A szükséges átfogó értékelésnek a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt megdönthető vélelemből és a (13) preambulumbekezdésnek az érdekeltségek kezelését alapul vevő szövegéből kiindulva inkább azt kell mindig figyelembe vennie, hogy milyen tevékenységet folytat a társaság a létesítő okirat szerinti székhelyén harmadik személyek számára objektíve megállapíthatóan.

31 – Virgós, M. és Schmit, E., Magyarázó jelentés az Európai Unió fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó egyezményéről, az Európai Unió Tanácsa, 6500/1/96 REV 1. sz. dokumentum, 75. pont.

32 – Itt a hitelező fogalmának kiterjesztő értelmezéséből kell kiindulni, amely a vállalkozás munkavállalóira is kiterjedhet.

33 – Jacobs főtanácsnok a 19. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben ismertetett indítványának 125. pontja.

69. Amennyiben egy társaság ügyintézésének helye a létesítő okirat szerinti székhelyén található, vagyis ügyvezetésének székhelye ott található, és az onnan irányítja a társaság működését, és harmadik személyek számára megállapíthatóan eljár, a rendelet rendszere szerint a joghatóság megállapítása szempontjából nem bír jelentőséggel, hogy hol találhatók a társaság lényeges vagyoni értékei vagy telephelyei. Már a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt vélelem és e rendelkezésnek a létesítő okirat szerinti székhelyre való hivatkozása is azon a szándékon alapul, hogy meghatározzák a társaság ott jellemzően fellelhető fő ügyintézési helyét mint harmadik személyek számára is megállapítható kapcsolódási pontot. Az egyezményre vonatkozó magyarázó jelentés, amelyből a (13) preambulumbekezdés megfogalmazása származik, abból indul ki, hogy a létesítő okirat szerinti székhely rendszerint megfelel az adós székhelyének[34]. Ezért abban az esetben, ha az ügyintézés ténylegesen a létesítő okirat szerinti székhelyen található, a fő érdekeltségek más elhelyezkedése eleve kizárt.

70. A 3. cikk (1) bekezdésében foglalt vélelem megdöntése a társasági vagy telephelyi vagyon fekvésének vagy az üzleti tevékenység helyének figyelembevétele révén csak akkor kerül szóba, ha a hitelezők szempontjából az ügyintézés helye nem a létesítő okirat szerinti székhelyen található. Ekkor adott esetben további, szintén a hitelezők szemszögéből vizsgálandó objektív tényezők szükségesek a fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó joghatóság tisztázásához. E tekintetben az egyedi eset átfogó értékelését kell elvégezni.

71. Úgy tűnik, hogy az alapügyben az adós a székhelyének áthelyezését követően kizárólag a megszüntetéssel kapcsolatban végzett tevékenységet. Főszabály szerint a társaság megszüntetése során kötött jogügyletek és az ezzel kapcsolatban végzett cselekmények is relevánsak a társaság fő érdekeltségei központjának meghatározása szempontjából. Végső soron egy társaság székhelyének valamely más tagállamba a megszüntetés céljából történő áthelyezésére is kiterjednek az uniós jog által biztosított alapvető szabadságok. Amennyiben tehát a megszüntetésre irányuló tevékenységgel kapcsolatos ügyintézést harmadik személyek számára megállapítható módon a létesítő okirat szerinti új székhelyről végezték, a társaság törlése előtti releváns időszakban a fő érdekeltségeinek kezelése a létesítő okirat szerinti székhelyen történt volna, következésképpen a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt vélelem megdöntése kizárt lenne.

34 – A 31. lábjegyzetben hivatkozott, az Európai Unió fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó egyezményéről szóló magyarázó jelentés 75. pontja.

72. A jelen ügy összefüggésében nem kell vizsgálni az azzal kapcsolatos problémát, ha a fő érdekeltségek központját a származás szerinti állam fizetésképtelenségi és felelősségi rendelkezéseinek elkerülése vagy a vagyontömeg hitelezők előli elvonása érdekében helyezik át. Az áthelyezés esetleges visszaélésszerű jellege érdekes kérdéseket vet fel egyfelől az adós alapvető szabadságai, másfelől pedig a hitelezővédelem, valamint a „forum shopping" jelenségnek a rendelet (4) preambulumbekezdésében említett elkerülése között fennálló feszültséggel kapcsolatban[35]. Mivel azonban a kérdést előterjesztő bíróság ilyen irányú kérdést nem fogalmazott meg, és az ismertetett tényállásból nem állapíthatók meg elégséges támpontok a joggal való visszaélésre vonatkozóan, a jelen ügy nem alkalmas e kérdés kimerítő vizsgálatára.

c) Közbenső következtetés

73. Szintén nem kell vizsgálni – mivel a kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban nem tett fel kérdést – azt a vonatkozást, amely a Corte di Cassazione által az alapügy közbenső kérdésének tárgyában hozott ítélet olvasatából következik. Ebben rámutatnak arra, hogy a székhelyáthelyezésről nem értesítették az olasz cégnyilvántartást. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben mindazonáltal az szerepel, hogy az Interedilt 2011. július 18-án törölték az olasz cégnyilvántartásból. Amennyiben a társaság a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtásának időpontjában két tagállam cégnyilvántartásában szerepel, a hitelezői szempontok figyelembevétele esetén felmerülhetnének a jogi látszattal kapcsolatos kérdések. Mivel azonban a kérdést előterjesztő bíróság abból indul ki, hogy a társaságot törölték az olasz cégnyilvántartásból, ennek további vizsgálata a jelen ügyben nem indokolt.

74. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre, valamint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés első részére ezért a következő választ kell adni: Az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „az adós fő érdekeltségeinek központja" fogalom önálló jelentéssel bír, ezért azt egységesen és a nemzeti rendelkezésektől függetlenül kell értelmezni.

75. Az 1346/2000 rendelet 3. cikkében foglalt, a társaság „létesítő okirat szerinti székhelyére" vonatkozó vélelem megdöntéséhez önmagában nem elegendő az, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhely államától eltérő államban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó (az adós társaság és egy másik társaság által kötött) bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik. Olyan átfogó

35 – Lásd erről a C-212/97. sz. Centros-ügyben 1999. március 9-én hozott ítéletet (EBHT 1999., I-1459. o.), a C-208/00. sz. Überseering-ügyben 2002. november 5-én hozott ítéletet (EBHT 2002., I-9919. o.) és a C-167/01. sz. Inspire Art ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletet (EBHT 2003., I-10155. o.).

vizsgálat szükséges, amely objektív és egyúttal harmadik személyek számára megállapítható szempontok szerint ítéli meg, hogy hol kezeli a társaság az érdekeltségeit. Amennyiben az ügyintézés helye ténylegesen a létesítő okirat szerinti székhelyen található, a fő érdekeltségek más elhelyezkedése kizárt.

2. A telephely fogalma a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében

76. A harmadik kérdésének második részével a kérdést előterjesztő bíróság azokra a körülményekre kérdez rá, amelyeknek fenn kell állnia ahhoz, hogy a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett telephelyről lehessen beszélni. Amennyiben ugyanis bebizonyosodna, hogy az Interedil érdekeltségeinek központja nem Olaszországban volt, és ezáltal az olasz bíróságok nem rendelkeznének joghatósággal a fizetésképtelenségi főeljárás megindítására, esetleg szóba jöhetne egy másodlagos fizetésképtelenségi eljárás Olaszországban történő lefolytatása. A 3. cikk (2) bekezdése szerint ennek feltétele, hogy az Interedil Olaszországban telephellyel rendelkezzen. Elegendő-e a telephely fennállásához az ingatlanok fekvése, két szállodakomplexumra vonatkozó bérleti szerződés fennállása, valamint egy pénzintézettel kötött szerződés?

77. A fizetésképtelenségi rendelet 2. cikkének h) pontja szerint telephely alatt bármely olyan *működési hely* értendő, ahol az adós nem átmeneti jellegű gazdasági tevékenységet folytat emberi és tárgyi erőforrással.

78. Ezzel a fizetésképtelenségi rendelet átveszi az Európai Unió tagállamainak a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 1995. november 23-i egyezményének szövegét. A magyarázó jelentésben ezzel kapcsolatban kifejtik: „»Működési hely« az a hely, ahol kereskedelmi vagy ipari jellegű, illetve szabadfoglalkozású, a piacra (azaz harmadik személyek felé irányuló gazdasági tevékenységet folytatnak. Az a megállapítás, hogy a gazdasági tevékenység emberi erőforrás alkalmazását feltételezi, magában foglalja azt, hogy minimális szintű szervezetnek is fenn kell állnia. A tevékenység olyan helye, ahol csak alkalmanként folytatnak gazdasági tevékenységet, nem minősíthető telephelynek. Bizonyos mértékű állandóság szükséges. […] Az a döntő szempont, hogy a tevékenység hogyan jelenik meg harmadik személyek számára, s nem pedig az, hogy mi ezzel az adós célja[36].”

79. Ahogy a rendelet 3. cikke (1) bekezdésének második mondata szerinti vélelem megdöntéséhez, a 3. cikk (2) bekezdéséhez sem

36 – A 31. lábjegyzetben hivatkozott magyarázó jelentés 71. pontja.

elegendő önmagában a tárgyi erőforrások megléte. A kérdést előterjesztő bíróságnak inkább azt kell majd vizsgálnia, hogy alkalmaztak-e ott emberi erőforrást, és fennállt-e egy minimális szintű szervezet.

80. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés második részére a következő választ kell adni: Az, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhely államától eltérő államban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó (az adós társaság és egy másik társaság által kötött) bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik, csak akkor indokolhatja azt a megállapítást, hogy a társaság ebben az államban az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerinti „telephellyel" rendelkezik, ha az említett elemek önmagukban vagy együttesen, tartós jelleggel létrehozott szervezeti struktúra alapján illeszkednek ahhoz a működési helyhez, ahol az adós nem átmeneti jellegű gazdasági tevékenységet folytat emberi és tárgyi erőforrással.

V – Végkövetkeztetések

81. A fenti megfontolások alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre a következő választ adja:

1. Az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „az adós fő érdekeltségeinek központja" fogalom önálló jelentéssel bír, ezért azt egységesen és a nemzeti rendelkezésektől függetlenül kell értelmezni.

2. Az 1346/2000 rendelet 3. cikkében foglalt, a társaság „létesítő okirat szerinti székhelyére” vonatkozó vélelem megdöntéséhez önmagában nem elegendő az, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhely államától eltérő államban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó (az adós társaság és egy másik társaság által kötött) bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik. Olyan átfogó vizsgálat szükséges, amely objektív és egyúttal harmadik személyek számára megállapítható szempontok szerint ítéli meg, hogy hol kezeli a társaság az érdekeltségeit. Amennyiben az ügyintézés helye ténylegesen a létesítő okirat szerinti székhelyen található, a fő érdekeltségek más elhelyezkedése kizárt.

3. Az, hogy a társaság a létesítő okirat szerinti székhely államától eltérő államban ingatlanvagyonnal, két szállodakomplexumra vonatkozó (az adós társaság és egy másik társaság által kötött) bérleti szerződéssel, valamint egy pénzintézettel kötött szerződéssel rendelkezik, csak akkor indokolhatja azt a megállapítást, hogy a társaság ebben az államban az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerinti „telephellyel” rendelkezik, ha az említett elemek önmagukban vagy együttesen, tartós jelleggel létrehozott szervezeti struktúra alapján illeszkednek ahhoz a működési helyhez, ahol az adós nem átmeneti jellegű gazdasági tevékenységet folytat emberi és tárgyi erőforrással.

4. Nem egyeztethető össze az uniós joggal, hogy valamely nemzeti bíróság, amelynek valamely felsőbb szintű bíróság joghatóság tárgyában hozott kötelező erejű közbenső határozata szerint az ügyet el kell bírálnia, a nemzeti eljárásjog szerint kötve van a felsőbb szintű bíróság által tett érdemi megállapításokhoz, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a Bíróságtól kért és kapott értelmezésre figyelemmel e megállapítások nem felelnek meg az uniós jognak.